

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан географічного факультету

Калинич І.В./
« 31 » серпня 2020 року

СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	10 “Природничі науки”
Спеціальність	106 “Географія ”
За освітньою програмою	Географія
Статус дисципліни	обов’язкова

Ужгород – 2020

Назва курсу	Основи суспільної географії
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 «Природничі науки» 106 «Географія»
Викладачі курсу	Славик Роман Володимирович
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	roman.slavik@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=841
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	Кредити / загальна кількість годин - 3,5/105
Обсяг курсу	Кількість годин аудиторних - 60, лекцій - 34, практичних - 26, СРС - 45
Формат курсу	Очний, комбінований.
Анотація до курсу	Навчальна дисципліна “Основи суспільної географії” є однією з фундаментальних для підготовки майбутніх спеціалістів та магістрів географії і має на меті надання студентам основоположних знань про предмет, зміст і методи суспільної географії, про сутність суспільних територіальних систем і характер їх функціонування у сучасний період, територіальну організацію життєдіяльності суспільства, а також територіальні поєднання природи – населення – господарства у вигляді природно-господарських (природно-соціально-економічних) комплексів і систем.
Ключові слова	Географія, суспільство, господарство, природні ресурси, населення, інфраструктура, економіка, фактори виробництва, закони народонаселення.
Мета та цілі курсу	Головна мета суспільної географії – це вивчення територіальної організації життєдіяльності суспільства з позицій основних методологічних принципів географічної науки. Мета дисципліни полягає в опануванні студентами навичками здійснення просторово-територіального аналізу суспільних явищ і процесів, виділення ієрархічно структурованих підрозділів просторової організації суспільства, виділення чинників і пояснювання процесів самоорганізації й саморозвитку суспільних систем тощо. Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові

	цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ФК 2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства. ФК 3. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах. ФК 7. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації. ФК 8. Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати. ФК 9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності. ФК 10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.	
Прореєквізити курсу	Навчальна програма дисципліни націлює на проведення 17 лекційних і 13 практичних занять, які тісно пов'язані між собою. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з таких дисциплін, як: «Загальне землезнавство», «Історія та культура України».	
Очікувані результати навчання	Знати систему суспільно-географічних наук, предмет і метод географії; сутність хронологічного методу.	ПРН 1
	Знати методологічні принципи суспільної географії (системності, територіальності, комплексності, історизму, перспективності, картографування, інтеграції тощо).	ПРН 3
	Вміти аналізувати проблеми регіонального розвитку і аналізувати програми розвитку.	ПРН 5
	Вміти оцінити соціально-економічну динаміку і інвестиційну привабливість регіону, міста, району.	ПРН 6
	Знати характеризувати демографічні показники – природний рух, статевовікову структуру, динаміку, міграції	ПРН 8, 14
	Вміти аналізувати світові цивілізації, расовий, етнічний, мовний склад населення світу	ПРН 9
	Характеризувати гостроту проявів глобальних проблем людства	ПРН 11
Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Під час лекційного курсу застосовується слайдова презентація (у програмі «Microsoft Power Point»), роздатковий матеріал, ілюстраційні матеріали та схеми. На практичних заняттях: - використовується роздатковий матеріал (наочність) для формування у студентів системного мислення, розвитку пам'яті; - проводиться дискусійне обговорення проблемних питань; - задаються провокаційні питання; - розв'язання ситуаційних завдань.	
Необхідне обладнання	Карти, проектор, ПК.	

Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни				
	Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
	Практичні (семінарські) заняття	7	35	6	30
	Презентація	1	15		
	Реферат			1	20
	Модульна контрольна робота	1	50	1	50
	Разом	9	100	8	100
	Модульна контрольна виконується у письмовій формі і містить два теоретичні і одне практичне завдання – п'ять тестів. Теоретичні завдання оцінюється по 20 балів кожне. Практичне – 10 балів (по 2 бали за кожен правильно розв'язаний тест). При оцінюванні знань враховується в першу чергу повнота, правильність і вичерпність відповідей на поставлені в модульних контрольних роботах запитання. Відомість результатів оформлюється за системою ECTS. Залік проводиться у формі усної перевірки знань – відповідей на питання, а також розв'язання тестів. Залік складається з двох теоретичних питань п'яти тестів. Теоретичні завдання оцінюється по 40 балів кожне, тести – 20 балів (по 4 бали за кожен правильно вирішений тест). За бажанням студента результуюча підсумкова оцінка може бути визначена як інтегрована оцінка засвоєння всіх тем дисципліни і кількісно дорівнює середньому арифметичному балів, отриманих за кожний модуль. Студент, який отримав за результатами підсумкового контролю оцінку «незараховано» (35-59 балів), зобов'язаний перескласти залік.				
Підсумковий контроль, форма	Поточний контроль: усне опитування на практичних заняттях та розв'язування задач. Модульний контроль: у формі контрольної роботи за темами змістовних модулів. Підсумковий контроль: залік у формі усної перевірки знань – відповідей на питання.				
Зміст курсу	Тема 1. Теорія та методологія суспільної географії Тема 2. Суспільно-історичний розвиток людства Тема 3. Суспільно-географічні процеси Тема 4. Місце. Географічне положення. Геопростір Тема 5. Природні умови і ресурси та їх господарська оцінка Тема 6. Основи геодемографії Тема 7. Основи територіальної організації суспільства Тема 8. Територіальний поділ праці Тема 9. Основи політичної географії Тема 10. Господарство. Національна економіка Тема 11. Структура та спеціалізація господарства Тема 12. Географія комунікацій				
Література для вивчення дисципліни	Основна література 1. <i>Топчієв, О.Г.</i> Основи суспільної географії / О.Г. Топчієв. – О.: Астропринт, 2010. – 560 с. 2. <i>Шаблій, О.І.</i> Основи загальної суспільної географії / О.І. Шаблій. – Л.: Вид.центр ЛНУ ім. І.Франка, 2003. – 444 с. 3. <i>Шаблій, О.І.</i> Суспільна географія. У двох книгах. Книга перша.				

	Проблеми теорії, історії та методики дослідження / О.І. Шаблій, - Л.: Вид.центр ЛНУ ім. І.Франка, 2015. – 814 с. 4. Шаблій О.І. Суспільна географія у двох кн. Книга друга. Проблеми українознавства, регіоналістики і краєзнавства: [Вибрані твори] / Олег Шаблій. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 706 с. 5. Ровенчак І.І. Географія культури: проблеми теорії, методології та методики дослідження: Монографія. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 240 с. Допоміжна література 1. Топчієв О.Г, Мальчікова Д.С., Яворська В.В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Навч. посіб. / О.Г. Топчієв, Д.С. Мальчікова, В.В. Яворська. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 372. 2. Шаблій О.І. Основи суспільної географії / О.І. Шаблій. – 20ге видання. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 296 с. 3. Робоча навчальна програма та методичні рекомендації до курсу «Основи суспільної географії» / для студентів напряму підготовки 6.040104 – Географія /. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2015. –24с.
Інформаційні ресурси	Підручники для вивчення навчальної дисципліни: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shablui_Oleh/Suspilna_heohrafiia_Knyha_1_Problem_y_teorii_istorii_ta_metodyky_doslidzhennia.pdf? http://old.geography.lnu.edu.ua/Strukt/Biblio/alphavit/Ukr/Ukr%20B/Biletskyi/Biletskyi_Vanda_Kotyk_Soc_geogr.pdf http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/kafedra_ekonom_lit/C_ozial_geografiya.pdf Освітні портали: https://www.twirpx.com/file/1684271/ http://www.geograf.com.ua/human http://hgj.univer.kharkov.ua/index.php/ru/
Питання для підсумкового контролю	1. Об'єкт, предмет і зміст суспільної географії. 2. Структура суспільної географії. Зв'язки суспільної географії з іншими науками. 3. Фактори суспільного розвитку. 4. Еволюція світового господарства. 5. Сучасна структура світового господарства. 6. Суспільно-географічні відношення і зв'язки. 7. Суспільно-географічні процеси і явища. 8. Концепція сталого розвитку. 9. Суспільний і територіальний поділ праці: зміст понять. 10. Економічні вигоди від територіального поділу праці. 11. Чинники, що визначають просторові масштаби поділу праці. 12. Види і рівні територіального поділу праці. 13. Міжнародний поділ праці. 14. Поняття території і територіальної організації. 15. Місцезположення. Географічний простір. 16. Суспільно-географічне положення. 17. Поняття природного середовища, природи і суспільства. Соціальні функції природного середовища. 18. Природокористування: зміст поняття. 19. Природні умови. Оцінка природних умов життя населення. 20. Природні ресурси. Класифікація природних ресурсів.

	21. Принципи економічної оцінки природних ресурсів. 22. Демографічна політика. 23. Чисельність населення світу та її динаміка. 24. Рух населення. Статеві-вікова структура. 25. Геодемографічні процеси. 26. Трудові ресурси. Зайнятість населення. 27. Міграції робочої сили. 28. Закони народонаселення. 29. Міста. Урбанізація. 30. Розселення населення. Системи розселення. 31. Предметна область політичної географії. 32. Географічний простір і кордони. Основні поняття політичної карти світу. 33. Класична геополітика. 34. Нова політична географія. 35. Вітчизняна геополітика: геополітичні концепції в Україні та Росії. 36. Геополітичні моделі світу. 37. Потреби та інтереси населення. 38. Господарство. Економічна система. 39. Світові економічні системи. 40. Національна економіка та її показники. 41. Структура господарства: зміст поняття. 42. Структура господарства: основні економічні пропорції. 43. Галузева структура господарства. 44. Структурування господарства за видами економічної діяльності. 45. Міжгалузеві комплекси. Функціонально-галузева структура господарства. 46. Спеціалізація господарства. 47. Форми суспільної організації виробництва. 48. Форми територіальної організації вир-ва. 49. Становлення та розвиток світових комунікацій. 50. Географія транспорту як наука. 51. Транспортні мережі та закономірності їх формування і розвитку у вітчизняній географії. 52. Світова транспортна система.
--	--